

Läkemedelsförmåner och subvention

Ulrika Eriksson Krebs, apotekare

Koncernstab för uppdrag och produktion
hälso- och sjukvård

Inga jävsförhållanden att deklarerera

Läkemedelsförmåner och subvention

- Lag om läkemedelsförmåner
- Förmånsberättigad person
- Högkostnadsskydd
- Beslut om subvention
- Olika typer av subvention
- Periodens vara och utbyte på apotek
- Subvention enligt andra regelverk
- Förändringen i lag om läkemedelsförmåner (2 juni 2020)
 - Ändrade förmånsuppgifter vid förskrivning

Lag om läkemedelsförmåner

- Författningar som reglerar läkemedelsförmånerna, högkostnadsskyddet, förmånsberättigade personer, prisreglering och utbyte av läkemedel
 - [Lag \(2002:16\) om läkemedelsförmåner m.m.](#)
 - [Förordning \(2002:687\) om läkemedelsförmåner m.m.](#)
- Med stöd av denna lag och förordning har bl.a.
 - Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) tagit fram föreskrifter och allmänna råd
 - Läkemedelsverket (LV) tagit fram föreskrifter

Förmånsberättigade personer

- Lag om läkemedelsförmåner reglerar vilka personer som har rätt till läkemedelsförmånerna, dvs. är förmånsberättigade personer
 - Personer som är bosatta i Sverige
 - Försäkrade från länder inom EU/EES-området och Schweiz för *nödvändig vård*. (Krävs EU-kort eller provisoriskt intyg)
 - Pensionärer med svensk pension bosatta i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. (Ska ha intyg från Försäkringskassan)
 - Den som, utan att vara bosatt i Sverige, har anställning här (exkl. förbrukningsartiklar för stomi)

Högekostnadsskydd

- Högekostnadsskyddet ger förmånsberättigade personer en stegvis kostnadsreducering av läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen
- Läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen är kostnadsfria för barn under 18 år
- Preventivmedel som ingår i läkemedelsförmånen är kostnadsfria för personer under 21 år*

**Utöver den nationella läkemedelsförmånen för preventivmedel finns även en regional subvention för personer 21-25 år (PP-25).*

Högekostnadsskydd

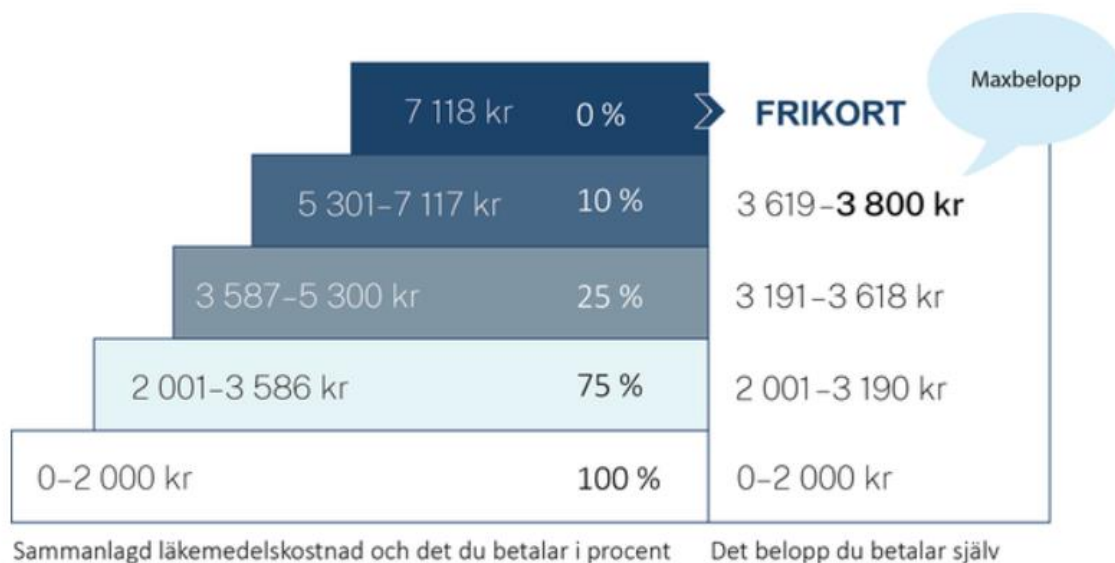

- En högkostnadsperiod gäller
 - Ett år från första inköpet
 - Ny period påbörjas vid första inköpet efter att en tidigare period tagit slut
- Begränsad mängd läkemedel kan hämtas ut vid ett tillfälle
 - Max 90 dagars förbrukning (90-dagarsregeln*)
 - Nytt uttag när 2/3 av tiden passerat (två tredjedelsregeln)
 - Skillnad mellan expeditionsintervall och "för tidigt med förmån"

*Preventivmedel omfattas inte av 90-dagarsregeln.

Höjt tak i högkostnadsskyddet

- Den 1 juli höjdes taket i högkostnadsskyddet för läkemedel
 - Från 2 900 kr till 3 800 kr (under en 12-månadersperiod)
 - Patienten betalar själv hela kostnaden upp till 2 000 kr

Patienter som den 1 juli hade en pågående högkostnadsperiod omfattas av den tidigare högkostnadstrappan fram till dess att högkostnadsperioden går ut.

Högekostnadsskydd och delbetalning

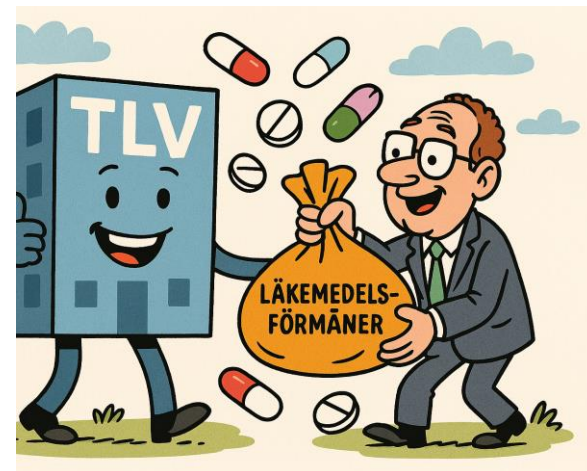
- Ett öppenvårdsapotek ska på begäran från patienten erbjuda delbetalning av läkemedel och varor som omfattas av lag om läkemedelsförmåner
- Regleras i [Lag \(2009:366\) om handel med läkemedel](#) (kap 2, 6§, punkt 10)

6 § *Den som har tillstånd enligt 1 § att bedriva detaljhandel med läkemedel till konsument ska*

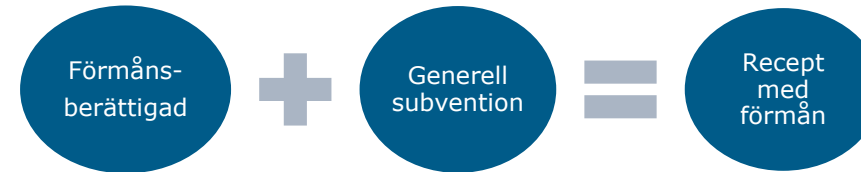
10. på begäran erbjuda konsumenter delbetalning av läkemedel och varor som omfattas av lagen om läkemedelsförmåner m.m.

TLV beslutar om subvention

- TLV (Tandvård- och läkemedelsförmånsverket) beslutar om vilka läkemedel som ska ingå i läkemedelsförmånerna och vilket pris de ska ha
- Generell subvention eller förmånsbegränsning
 - Ett läkemedel kan ha något av följande
 - Generell subvention
 - Förmånsbegränsning
 - Ingen subvention (läkemedel utan förmån)
 - Tillfällig subvention

Generell subvention

- Generell subvention
 - Vid generell subvention är läkemedlet subventionerat vid all behörig receptförskrivning

Om en person är förmånsberättigad och det förskrivna läkemedlet omfattas av läkemedelsförmånerna utan förmånsbegränsning, ska receptet i samtliga fall expedieras inom läkemedelsförmånerna. I dessa fall ska läkemedlet därför alltid förskrivas med förmån.

Förmånsbegränsning

- Förmånsbegränsning
 - TLV kan besluta att ett visst läkemedel ska ingå i läkemedelsförmånerna endast för ett visst användningsområde/indikation eller en viss patientgrupp
 - Det är förskrivaren som avgör om förutsättningarna för förmån är uppfyllda eller inte

Ingen subvention (läkemedel utan förmån)

- Vissa läkemedel har ingen subvention, exempelvis om
 - Företaget har inte ansökt om pris och subvention
 - Ett företag får avslag på sin ansökan om subvention
 - Företaget har begärt utträde ur läkemedelsförmånen
- TLV reglerar bara priset för läkemedel som ingår i förmånen
- För läkemedel utanför förmånen är det fri prissättning
 - Företaget väljer vilket pris de vill sätta på läkemedlet
 - Apoteken väljer vilket pris de vill sälja läkemedlet för

Ingen subvention (läkemedel utan förmån)

- Läkemedel utan förmån
 - Apoteket får byta till ett likvärdigt utbytbart läkemedel med förmån om sådana finns, i annat fall kommer läkemedlet expedieras utan förmån
 - Apoteket får inte byta till ett läkemedel som inte ingår i förmånen

Tillfällig subvention

- Läkemedel som tidigare har skrivits ut som licensläkemedel kan få tillfällig subvention
 - Om ett licensläkemedel blir godkänt av LV eller EMA, kan det inte längre skrivas ut på licens till patienter
 - TLV kan (efter ansökan från företaget) bevilja så kallad tillfällig subvention. Det innebär att läkemedlet under utredningstiden subventioneras till de patienter som tidigare fått läkemedlet på licens

Periodens vara (generiskt utbyte)

- Läkemedelsverket (LV) beslutar om utbytbarhet och grupperar i utbytbarhetsgrupper
- TLV delar in dessa läkemedel utifrån storleken på förpackningarna ("förpackningsstorleksgrupper")
 - I varje förpackningsstorleksgrupp finns en periodens vara som är det läkemedel som apoteken byter till
 - Periodens vara uppdateras varje månad
- Utbyte av läkemedel regleras i lag om läkemedelsförmåner
 - Utbyte får bara ske för personer som omfattas av lag om läkemedelsförmåner (förmånsberättigade personer)

Periodens vara (generiskt utbyte)

Hantering på apotek	Kostnad för patient
Byte till periodens vara (normalfallet). Periodens vara expedieras.	Kostnaden ingår i högkostnadsskyddet.
Förskrivaren har motsatt sig utbyte av medicinska skäl. Förskrivet läkemedel expedieras.	Kostnaden ingår i högkostnadsskyddet.
Expedierande farmaceut motsätter sig utbyte. Förskrivet läkemedel expedieras.	Kostnaden ingår i högkostnadsskyddet.
Patienten motsätter sig utbyte, vill ha det förskrivna läkemedlet. Förskrivet läkemedel expedieras.	Mellanskillnaden mellan förskrivet läkemedel och periodens vara ingår inte i högkostnadsskyddet. Resterande kostnad ingår i högkostnadsskyddet.
Patienten vill varken ha periodens vara eller förskrivet läkemedel, utan ett annat utbytbart läkemedel.	Patienten betalar hela kostnaden för läkemedlet, kostnaden ingår inte i högkostnadsskyddet.

Alla läkemedel är inte utbytbara på apotek

- Vanliga skillnader som kan utgöra hinder för utbytbarhet
 - Snävt terapeutiskt intervall
 - Väsentlig skillnad i produktinformation
 - Stora skillnader i hur läkemedlen hanteras
 - Läkemedlens egenskaper
 - Läkemedel avsett för barn som har olika smak
- Vid förskrivning av läkemedel som inte får bytas på apotek
 - Det förskrivna läkemedlet expedieras på apoteket
 - Se [prisjämförelser](#) för t.ex. epilepsiläkemedel

Subvention enligt andra regelverk

- Asylsökande
 - Migrationsverket subventionerar läkemedel till asylsökande enligt särskilda regler (LMA-kort/Asylkvitto eller UT-kort)
- Personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd (papperslösa)
 - Regionen subventionerar läkemedel till papperslösa *i samma omfattning som för asylsökande*. [Lag \(2013:407\) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd | Sveriges riksdag](#)
 - Uppgift på recept: "UTill - subventioneras av VGR"

OBS! Eftersom dessa personer inte är förmånsberättigade (enligt lag om läkemedelsförmåner) får läkemedlen inte bytas ut på apotek.

Subvention enligt andra regelverk

- Smittskyddsläkemedel
 - Läkemedel som har förskrivits mot en allmänfarlig sjukdom och som förskrivaren bedömer minska risken för smittspridning är kostnadsfria för patienten enligt Smittskyddslag (2004:168)
 - Smittskyddsläkemedel är kostnadsfria även för asylsökande och papperslösa
- Regionala subventioner, t.ex. PP-25

Läkemedel som förskrivits enligt smittskyddslagen får bytas ut på apotek (trädde i kraft 2 juni-2020).

Förändrat regelverk

- Den 2 juni 2020 ändrades [Lag \(2002:16\) om läkemedelsförmåner m.m.](#)
 - Utbyte av läkemedel får ske i fler situationer än tidigare, t.ex.
 - Läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna får bytas till likvärdigt utbytbart läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna
- I samband med lagändringen gjordes även en förändring i receptföreskrifterna*
 - Förmånsuppgifter som ska anges vid förskrivning förändrades

* Läkemedelsverkets föreskrifter (HSLF-FS 2021:71) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit.

Tidigare regelverk – viss otydlighet

- På recept *innan* 2 juni 2020
 - Förskrivaren angav "med förmån" eller "utan förmån"
 - Förskrivaren intygade därmed att villkoren i Lag (2002:16) om läkemedelsförmåner m.m. var uppfyllda
 - Otydligt vad som avsågs med "med förmån"
 - Är det att patienten är en förmånsberättigad person?
 - Är det läkemedlets förmånsstatus (TLV beslut)?
 - Är det att villkoren för förmånsbegränsning är uppfyllda?

”Nytt” regelverk

- På recept *efter* 2 juni 2020 – nya uppgifter om förmån
 - Förskrivaren ska ange på receptet om patienten är en förmånsberättigad person eller inte
 - Vid förskrivning av läkemedel med förmånsbegränsning ska förskrivaren ange om förutsättningarna för förmån är uppfyllda eller inte

Receipt *innan* respektive *efter* 2 juni 2020

RECEPT Patientens namn och personnummer

Gäller 1 år från utfärdandet om inte kortare tid anges här:

Särskilda upplysningar

Förskrivaren intygar genom signum att villkoren enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. är uppfyllda.
Om endast ett läkemedel förskrivits såedseckas som rätta.

1. Läkemedelsnamn Får inte bytas ut, sign.

Läkemedelsform | styrka | mängd/behandlingstid Med startförpackn., sign.

Dosering, användning, ändamål Med förmån, sign.

Utan förmån, sign.

Får expedieras (bokst.)

_____ gånger

Exp. intervall (bokst.)

2. Läkemedelsnamn Får inte bytas ut, sign.

Läkemedelsform | styrka | mängd/behandlingstid Med startförpackn., sign.

Dosering, användning, ändamål Med förmån, sign.

Utan förmån, sign.

Får expedieras (bokst.)

_____ gånger

Exp. intervall (bokst.)

Förskrivarens namn, yrke, telefon, tjänsteställe, förskrivarkod, arbetsplatskod (obligatorisk för förmån)

Utfärdandedatum och förskrivarens namnteckning

LMS 20026

RECEPT 12345678

Patientens namn Patientens har rätt till läkemedelsförmåner
Ja, sign. Nej, sign.

Personnummer, samordningsnummer eller födelsedatum

Särskilda upplysningar till apoteket

Läkemedelsnamn Får inte bytas ut, sign.

Läkemedelsform Med startförpackning, sign.

Styrka (siffror) Styrka (bokstäver)

Mängd/behandlingstid (siffror) Mängd/behandlingstid (bokstäver)

Dosering, användning, behandlingsändamål Villkoren för läkemedel med förmånsbegränsning är uppfyllda
Ja, sign. Nej, sign.

Subventioneras enligt

Får expedieras (bokstäver)

_____ gånger

Expedieringsintervall (bokstäver)

Förskrivarens namn, yrke samt adress och telefonnummer till arbetsplats, förskrivarkod, arbetsplatskod

Förskrivarens namnteckning Första uttag måste göras före

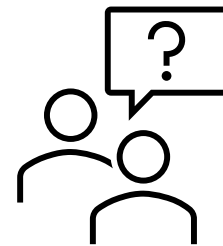
Utfärdandedatum Giltighetstid om kortare än 1 år

← Är patienten förmånsberättigad?

← Fylls i om läkemedlet har en förmånsbegränsning

Utmaningar vid förskrivning (och expediering)

- Journalsystemen var inte anpassade när lagen införes
 - I dagsläget finns systemstöd för att ange uppgifterna på strukturerat sätt i vissa journalsystem, men inte alla
 - När alla system är anslutna till Nationella läkemedelslistan (NLL) kommer det finnas systemstöd för att fylla i uppgifterna i strukturerat format
- Övergångslösning innan alla system (vårdinformationssystem och apotekssystem) är anslutna till NLL

Övergångslösning

- Förskrivaren
 - (om uppgifterna inte kan anges på strukturerat sätt)
 - Vid förskrivning av *läkemedel med förmånsbegränsning* anges i doseringstexten om förutsättningarna för förmån är uppfyllda eller inte
- Apoteken
 - Saknas uppgift om förutsättningarna för förmån är uppfyllda eller inte *för läkemedel som har förmånsbegränsning* ska den expedierande farmaceuten utgå ifrån att förutsättningarna för förmån är uppfyllda*

* Gäller tom 30 november 2026 enligt HSLF-FS 2021:75.

Övergångsbestämmelserna kan komma att förlängas om lagkrav för NLL senareläggs.

Summering

Lag om läkemedelsförmåner m.m.

- Läkemedelsförmåner och högkostnadsskydd
- Förmånsberättigade personer
- Generiskt utbyte; får bara ske för personer som omfattas av lag om läkemedelsförmåner
 - Läkemedel med generell subvention; Recept kan bara förskrivas med förmån
 - Läkemedel med förmånsbegränsning; Förskrivaren anger om patienten uppfyller förutsättningarna för förmån eller inte
 - Läkemedel utan förmån; Apoteket får byta till ett likvärdigt utbytbar läkemedel med förmån om sådana finns, i annat fall kommer läkemedlet expedieras utan förmån

Ej förmånsberättigade personer (t.ex. asylsökande, papperslösa)

- Det förskrivna läkemedel expedieras (får ej bytas ut på apoteket)

Läkemedel som inte är utbytbara på apotek (ej generiskt utbytbara)

- Det förskrivna läkemedlet expedieras på apoteket

Länkar och källhänvisning

- [Lag \(2002:160\) om läkemedelsförmåner m.m. | Sveriges riksdag](#)
- [Förordning \(2002:687\) om läkemedelsförmåner m.m. | Sveriges riksdag](#)
- [Läkemedelsverkets föreskrifter \(HSLF-FS 2021:75\) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit | Läkemedelsverket](#)
- [Högkostnadsskyddet - Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket TLV](#)
- [Vem har rätt till förmånerna? - Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket TLV](#)
- [Generella kapitel | Läkemedelsboken](#)
 - [Läkemedelsförmånerna | Läkemedelsboken](#)
 - [Utbyte av läkemedel | Läkemedelsboken](#)

